

Л.А. Сидорчук // Вісник : збірник наукових статей Київського міжнародного університету. (Серія: Психологічні науки). [Випуск 11]. – К. : КиМУ, 2007. – С. 190-199.

8. Сорочинська О.Л. Основи ергономіки : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання / О.Л. Сорочинська. – К. : ДЕТУТ, 2014. – 106 с.

Т. П. Поведа

*Каменець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

ФОРМИРОВАНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ УМЕНИЙ СТУДЕНТОВ НА ЛАБОРАТОРНЫХ ЗАНЯТИЯХ ПО «МЕТРОЛОГИИ И ЭРГОНОМИКЕ В ОРГАНИЗАЦИИ ОХРАНЫ ТРУДА»

В статье описаны особенности организации лабораторных занятий по «Метрологии и эргономике в организации охраны труда» для студентов образовательного уровня «бакалавр» по специальности «Профессиональное образование: охрана труда». Лабораторные занятия тесно связаны с другими организационными формами обучения и взаимодополняют их, составляя единое целое. Ведущая функция лабораторных занятий заключается в предоставлении теоретического курса исследовательского характера. На лабораторных занятиях студенты организуют исследовательскую работу в лабораторных условиях, изучают основы теории измерений и погрешностей; основные методы измерения электрических и неэлектрических величин, овладевают навыками работы с аналоговыми и цифровыми приборами, экспериментальной техникой и оборудованием; при-

обретают навыки проведения эргономических исследований и инженерно-психологической оценки рабочих мест, ознакомление с основными методами контроля состояния человека в процессе труда, определения и создания эффективных систем длительного сохранения его работоспособности и здоровья. Приведен перечень лабораторных работ двух содержательных модулей данного курса.

Ключевые слова: исследовательские умения, лабораторные занятия, метрология, эргономика, охрана труда, студент.

T. P. Poveda

Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University

THE FORMATION OF RESEARCH SKILLS OF STUDENTS ON LABORATORY SCHOOLS ON «METROLOGY AND ERGONOMICS IN ORGANIZATION OF LABOR PROTECTION»

The article describes the features of the organization of laboratory classes in «Metrology and ergonomics in the organization of labor protection» for students of educational level «bachelor» in the specialty «Vocational education: labor protection» Laboratory studies are closely related to other organizational forms of training and complement them, making up a single whole. The leading function of laboratory classes is to provide a theoretical research course.

The leading function of laboratory classes is to provide a theoretical research course. The list of laboratory works of two substantial modules of this course is given.

Key words: research skills, laboratory classes, metrology, ergonomics, labor protection, student.

Отримано: 29.08.2018

УДК 272.853.53

DOI: 10.32626/2307-4507.2018-24.174-177

М. О. Роздобудько, А. М. Кух

*Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
e-mail: kukh@i.ua*

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИКИ В АГРАРНИХ КОЛЕДЖАХ

Матеріал охоплює проблему інтеграції навчального процесу в фізику в аграрних коледжах. Мета досягається за рахунок розвитку інтересу студентів до фізики, сучасних агрономічних засобів; демонстрацію зв'язку між фізикою та життям; формуванням навичок проектної діяльності, проведення спостережень, планування та проведення експериментів; вивчення прикладних питань фізики, що дозволяє студентам застосовувати фізичні знання для пояснення законів та явищ, принципів роботи пристроїв, об'єктів реального життя, зокрема технічних та аграрного виробництва. У той же час, практична спрямованість вивчення фізики зростає. Пропонується система завдань, яка наповнена професійним змістом, і сприяє розвитку стійкого когнітивного інтересу до майбутньої професії та розвитку професійних знань і навичок.

Ключові слова: інтенсифікація, технологія, фізика, проекти, експеримент.

Найбільш прийнятним засобом для розвитку у студентів інтересу до сільськогосподарського виробництва за концепцією STEN є здійснення тісного зв'язку вивчення фізики в коледжі з практичним життям, з сільським господарством, вивченням змісту курсу фізики на матеріалі аграрного виробництва.

Такий підхід не новий. В рамках реалізації проектної технології навчання, що виникла на початку ХХ століття (Дж. Дьюї, У.Х. Кільпатрік) у вітчизняній педагогічній науці він використовується як при побудові окремих уроків, так і в додатковій освіті. Заняття в проектній формі забезпечує систематичне засвоєння знань, бо ця діяльність включається у зміст проекту. У школах США, Великої Британії, Бельгії, Ізраїлю, Фінляндії, Німеччини, Італії, Нідерландів вона набула широкого поширення і популярності завдяки раціональному поєднанню теоретичних знань з їх практичним застосуванням для розв'язання конкретних проблем довкілля у спільній діяльності школярів. Проблема професійно спрямованої підготовки студентів є багатовимірною та різноаспектною, про що свідчать активізація наукових пошуків у площині фахового становлення майбутніх фахівців, оволодіння ними основними професійними компетенціями, необхідними для майбутньої діяльності (В. Андрущенко, І. Бех, С. Гончаренко, Н. Дем'яненко, І. Зязюн, В. Жуковський, В. Ковальчук, В. Луговий, В. Майборода, О. Овчарук, О. Пехота та ін.).

Метою статті є висвітлення деяких методичних аспектів інтенсифікації навчального процесу з фізики в аграрних коледжах на основі проектної технології навчання в рамках концепції STEM.

Для реалізації мети передбачається вирішення наступних завдань:

- розвивати інтерес студентів до фізики, сучасної сільськогосподарської техніки;
- показати тісний зв'язок вивчення фізики з життям;
- формувати навички проектної діяльності, проведення спостережень, планування та виконання експерименту;
- вивчення прикладних питань фізики дозволяє студентам застосовувати фізичні явища, закони для пояснення пристрою, фізичного принципу роботи конкретних об'єктів реального життя, зокрема сільськогосподарського виробництва.

При цьому посилюється практична спрямованість вивчення фізики, поглиблюються знання матеріалу основного і прикладного змісту курсу.

Приблизний перелік фізичних явищ які використовуються у сільському господарстві

Інерція в техніці. (Зерновий навантажувач. Очищувач повітря. Стрічковий водопідійомник).

Тертя допомагає людині. (Як зменшити тертя? Чому взимку користуються саньми? Полотняна гірка).

Визначення маси кормів. (Десяткові ваги. Насипна щільність речовини. Визначення маси сіна).

Тиск в рідині і газі. (Трактор на заправці. Як приходить вода на ферму. Як повітря доїть корів? Поїлка для птахів. Пульверизатор).

Щільність. (Лактометр. Керосино-водяна ванна).

Робота, що здійснюється трактором і його потужність. (Як визначити роботу трактора? Чи достатня потужність трактора?).

Прості механізми. (Чи можна підняти машину однією рукою. Скіртоскладач. Домкрат).

Методичні рекомендації

Інерція в техніці. Почати заняття потрібно з проведення вхідної діагностики, тестуванням перевірити залишкові знання. Продовжити заняття у формі евристичної бесіди, повторити з студентами поняття інерції. Потім познайомити студентів із застосуванням інерції в роботі зернового навантажувача, очисника повітря тракторних та автомобільних двигунів, стрічкового водопідіймача. Домашнє завдання: виготовити самостійно модель зернового навантажувача, яку можна приводити в рух електродвигуном, що працює від батарейки.

Тертя допомагає людині. На даному занятті слід розглянути з студентами роль тертя на прикладах з області сільськогосподарства. Згадати з студентами визначення сили тертя ковзання, сили тертя кочення. Розглянути способи зменшення сили тертя. Сила тертя ковзання більша сили тертя кочення. Але чому ж у зимовий час користуються саньми? Привести дані про коефіцієнти тертя ковзання для різних матеріалів. У багатьох жителів села на подвір'ї є кінь, як його запрягати у сани або віз ми розглядаємо на даному занятті. Розвиваючи логічне мислення та вміння розв'язувати задачі, пропонується вирішити завдання, що відповідають даній темі. Наприклад: для чого колеса комбайна мають шини з глибоким малюнком протектора? Для чого змащують маслом частини, що труться сільськогосподарських машин? Чи має якесь значення в роботі сільськогосподарських машин іржа, наприклад на леміші і відвалі плуга, на лопатках культиватора? Для чого полози саней підбивають залізом? Для чого підковують коней? Чому навантажений автомобіль на поганій дорозі буксує менше, ніж порожній?

Визначення маси кормів. На даному занятті повторити з студентами поняття маси, об'єму, тиску, густини та одиниці їх вимірювання. Заготовлені корми, такі як сіно, соломка, силос – на місці заготовки не зважуються, тому що це дуже трудомістка робота. Масу кормів можна визначити за об'ємом скирти і насипної густини продукту. Використовуючи таблицю насипної густини речовини, познайомити студентів зі способами визначення маси кормів. Наприклад. Скірта сіна через місяць після скиртування має об'єм 340 м³. Яка маса сіна в даній скирті?

Тиск в рідині і газі. Трактор на заправці. Як приходить вода на ферму. Як повітря доїть корів? Поїлка для птахів. Пульверизатор. Почати заняття з актуалізації знань, отриманих на уроках фізики з даної теми. (Яким чином передається тиск рідинами і газами. Закон Паскаля. Сполучені посудини. Атмосферний тиск.) Ознайомити студентів з тим, що заправка тракторів паливом заснована на законі Паскаля. Пояснити, чому дизельне паливо з ємності надходить у паливний бак трактора. На будь-якій фермі, а тим більше на комплексі потрібно багато води для напування тварин, приготування кормів та ін. Розглянути будову та принцип дії автопоїлки. На молочнотоварних фермах застосовують машинне доїння корів. Розглянути будову та принцип дії доїльного апарату. Практичне заняття. Самостійно виготовити поїлку для птахів, пульверизатор і пояснити принцип їх роботи.

Вирішуються завдання на атмосферний тиск. Наприклад: чому коренеплоди, які виростили на чорноземному

або піщаному ґрунті, висмикуються з нього легко, а з вологого, глинистого – важко. Чому важко витягнути ногу, що загрузла в сирій глині? Чому, коли виливають з пляшки воду, вона булькає? Чому в кришці бідонів для тракторних мастильних олів, крім заливного, робиться додатковий отвір в протилежному кутку кришки?

Густина. На занятті студенти знайомляться з пристроєм і принципом дії лактометра. Вирішують завдання такого змісту: надано 5000 л молока, що має середню густину 1,03 г/см³. Чому дорівнює маса наданого молока? В ремонтних майстернях, на нафтобазах застосовують керосинові ванни, в яких миють посуд, обтиральний матеріал, забруднені деталі машин, робочі відмивають руки від масла, бруду, фарб. За допомогою цього нехитрого пристосування економиться багато гасу, що йде на промивку.

Робота, що здійснюється трактором і його потужність. Як визначити роботу трактора? Чи достатня потужність трактора. Рішення задач. Заняття бажано почати з актуалізації знань студентів. Запропонувати наступні питання:

- дати поняття роботи.
- дати поняття потужності.
- за якою формулою розраховується робота?
- за якою формулою розраховується потужність?
- у яких одиницях вимірюється робота?
- у яких одиницях вимірюється потужність?
- чи може бути здійснена механічна робота при відсутності переміщення?

Потім перейти до вирішення завдань такого характеру: скіртоскладач піднімає копію сіна масою 5000 кг на висоту 7 м. Визначте його роботу при підйомі однієї копи.

Кінь тягне воза з силою 600 Н. Визначте потужність коня, якщо за 4 год він пройшов 14,4 км.

Тракторний агрегат має тяговий опір 50000 Н. Визначте потужність трактора на гаку, якщо він розвиває швидкість 4 км/год.

Прості механізми. Важелі, блоки, воріт, похила площина і інші прості механізми застосовуються в різних сільськогосподарських пристроях як самостійно, так і в різних комбінаціях. Ключ для відкручування гайок при розбиранні і збірці деталей машин є важелем, садові ножиці, штурвал комбайна і автомашина теж важелі. Рекомендується провести заняття у формі екскурсії в навчальні майстерні, тому що екскурсії доповнюють теоретичне навчання, дають чітке уявлення про застосування фізичних законів і явищ на виробництві, мають велике виховне значення. Ознайомити з пристроєм і принципом дії скіртонантажувача, домкрата, механічного підіймача.

Робота над проектами. Заняття доцільно проводити в комп'ютерному класі і фізичній лабораторії. Студенти працюють над створенням мультимедійних презентацій, буклетів, написанням творів, рефератів, складанням тестів. Створюють і виготовляють фізичні прилади, описують їх принцип дії.

Заключне заняття доцільно провести у вигляді творчого звіту, на якому студенти захищають свої проекти.

Після проходження курсу студенти використовують фізичні явища, закони для пояснення пристрою, фізичного принципу роботи конкретних об'єктів сільськогосподарського виробництва. Застосовують свої знання в нестандартних ситуаціях для вирішення завдань прикладного характеру. Вивчаючи фізику студенти побачили тісний зв'язок науки з життям, зокрема з життям в селі. Самостійно були проведені дослідження, експерименти, виготовлені фізичні прилади, описаний їх принцип дії. З великим інтересом студенти працювали над створенням мультимедійних презентацій, буклетів, написанням творів. На підсумковому занятті студенти представляють свої проекти, звіти про дослідницькі роботи, демонструють принцип дії створених приладів.

Прийнятний перелік тем проектної діяльності студентів

Завдання 1. Конструювання моделі парника з електрообігрівачем ґрунту, терморегулятором.

Завдання 2. Сконструювати і виготовити електромагнітний пристрій, за допомогою якого можна було б витягувати дрібні залізні предмети з дна резервуара з рідиною, не зачепивши при цьому руки.

Завдання 3. Придумати і виготовити модель пожежної сигналізації. Це означає, що при виникненні пожежі в складському приміщенні в конторці сторожа повинен задзвонити дзвінок і одночасно загорітися сигнальна лампочка.

Завдання 4. Сконструйте модель сушіння скирт сіна і соломки з допомогою примусового вентилявання.

Завдання 5. Обміркуйте, від чого залежить сила тяжіння електромагніту. Підтвердьте дослідом.

Завдання 6. Придумайте і виконайте дослід, за допомогою якого можна продемонструвати подовження тонкого дроту при нагріванні його електричним струмом.

Завдання 7. Сконструйте діючу модель інкубатора.

Завдання 8. Придумайте дослід, за допомогою якого можна виявити магнітне поле струму, що проходить в рідкому провіднику (електроліті).

Завдання 9. Придумайте і виготовте електромагнітний пристрій, що автоматично розмикає електричний ланцюг тоді, коли сила струму в ній досягає граничної величини, наприклад 2 А. (Такі пристрої, так звані реле максимального струму, широко використовують на практиці для запобігання перевантаженням на електричних ланцюгах).

Завдання 10. Сконструйте діючу модель автоматичного регулювання рівня рідини.

Завдання 11. Використовуючи термопір, придумайте пристрій (реле часу), що дозволяють включати електричну лампу через певний проміжок часу після подачі сигналу. Накресліть схему пристрою.

Завдання 12. Вивчіть принцип роботи електричної запальнички.

Завдання 13. Виготовте модель автомата пожежної сигналізації.

Завдання 14. Сконструйте і виготовте діючу модель електричного пристрою, за допомогою якого можна очищати немагнітні сипучі тіла (пісок, сіль, зерно і т.д. від дрібних залізних предметів (наприклад, залізної тирси).

Домашні експериментальні завдання

Завдання 1. Розріжте сиру картоплину навпіл і в одну з половинок на відстані 1-2 см. застроміть голки. Голки підключіть до полюсів гальванічного елемента. Поспостерігайте за зміною кольору картоплі поблизу електродів (катода і анода). Чи можна за допомогою цього методу виявити наявність нітратів в картоплі? Який тип провідності тут має місце?

Завдання 2. На балоні лампи розжарювання написано: 60 Вт, 220 В. За цими параметрами визначте опір спіралі лампи в робочому стані. Розрахуйте довжину спіралі, якщо відомо, що вона виготовлена з вольфрамової дроту діаметром 0,68 мм.

Завдання 3. Запишіть по паспорту потужність домашнього електричного чайника (електрокип'ятильника). Визначте кількість теплоти, що виділяється за час $t = 15$ хв., А також вартість споживаної енергії за цей час.

Завдання 4. Що буде спостерігатися, якщо до двох швейних голок, що поруч висять піднести полюс магніту? Відповідь поясніть і перевірте на досліді.

Завдання 5. Піднесіть компас спочатку до дна, а потім до верхньої частини залізного відра (каструлі), що стоїть на землі. Біля дна стрілка компаса повертається південним полюсом до відра, а у верхній частині – північним. Перевірте це явище і поясніть його.

Таким чином, система завдань наповнених професійним змістом інтенсифікує навчальний процес з фізики на усіх рівнях, сприяє розвитку стійкого пізнавального інтересу та розвитку професійних знань та умінь.

Список використаних джерел:

1. Кух А.М. Інтеграція предметів природничого циклу в шкільному курсі фізики / А.М. Кух, С.М. Дінділевич // 36. наук. праць КПДПУ. – Кам.-Подільський, 1998. – С. 41–44.
2. Кух А.М. Особливості проведення інтегрованих лабораторних робіт / А.М. Кух, С.В. Шленчак // Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики : зб. наук. пр. – Вип. 4 : в 3-х томах. – Кривий Ріг : Видавничий відділ НМетАУ, 2004. – Т. 2: Теорія та методика навчання фізики. – С. 264–271.
3. Кух А.М. Методи стимулювання навчальної діяльності учнів / А.М. Кух, Ю.М. Уляницький // Дидактики дисциплін фізико-математичної та технологічної освітніх галузей : збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. – Вип. 10. – С. 135–138.
4. Кух А.М. Елементи технології наочного навчання / А.М. Кух, Д.Я. Костюкевич // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2006. – Вип. 12. – С. 112–118 с.
5. Кух А.М. Реалізація професійно-орієнтованих форм навчання фізики у підготовці фахівців харчових технологій / А.М. Кух, С.М. Килимник // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : КПКУ, 2014. – Вип. 21: Інноваційні технології управління якістю підготовки майбутніх учителів фізико-технологічного профілю. – С. 24–26.
6. Кух А.Н. От учебно-познавательных умений к высокой профессиональной подготовке / А.Н. Кух, П.И. Самойленко // Специалист. – № 5. – 2006. – С. 24–26.
7. Кух А.М. Розвиток науково-технічної творчості / А.М. Кух, П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький // Дидактичні проблеми фізичної освіти в Україні : матеріали науково-практичної конференції. – Чернівці : ЧДПУ, 1998. – С. 8–10.
8. Кух А.Н. Методика преподавания физики с использованием компьютерных моделей / А.Н. Кух, М.О. Роздобудко // Материалы VI Международной научно-методической конференции «Физическое образование : проблемы и перспективы», посвященной 105-летию со дня рождения А.В. Перышкина, 12–15 марта 2007 года. – Ч. 2. – М. : МПГУ, 2007. – С. 85–90.

М. О. Роздобудко, А. Н. Кух

Каменец-Подольский национальный университет
имени Ивана Огиенко

ИНТЕНСИФИКАЦИЯ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА
ПО ФИЗИКЕ В АГРАРНОМ КОЛЛЕДЖЕ

Материал охватывает проблему интеграции учебного процесса по физике в аграрных колледжах. Цель достигается за счет развития интереса студентов к физике и современным агротехническим средствам; демонстрацию связи между физикой и жизнью; формированием навыков проектной деятельности, проведения наблюдений, планирования и проведения экспериментов; изучением прикладных вопросов физики, что позволяет студентам применять физические знания для объяснения законов и явлений, принципов работы устройств, объектов реальной жизни, в том числе технических и средств аграрного производства. В то же время, практическая направленность изучения физики возрастает. Предлагается система задач, которая наполнена профессиональным содержанием и способствует развитию устойчивого когнитивного интереса к будущей профессии и профессиональным знаниям и навыкам.

Ключевые слова: интенсификация, технология, физика, проекты, эксперимент.

М. О. Rozdobudko, A. M. Kukh

Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University

INTENSIFICATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS
ON PHYSICS IN AGRICULTURAL COLLEGES

The material covers the problem of integrating the educational process in physics in agrarian colleges. The goal is achieved through development of students' interest in physics,

modern agronomic means; demonstration of the connection between the study of physics and life; formation of project activity skills, conducting observations, planning and performing experiments; the study of applied issues of physics, which allows students to apply physical phenomena, laws to explain the device, the physical principle of the work of specific objects of real life, in particular agricultural production. At the same time,

the practical orientation of the study of physics increases. The system of tasks is filled with professional content intensifies the educational process in physics in agrarian colleges. Promotes development persistent cognitive interest in the future profession and the development of professional knowledge and skills.

Key words: intensification, technology, physics, projects, experiment.

Отримано: 14.09.2018

УДК 331.101.3:37.091.12:005.963:377

DOI: 10.32626/2307-4507.2018-24.177-180

Н. М. Сиско

Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України
e-mail: nnsysko@ukr.net

МОТИВАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК НЕПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Успішність професійної діяльності викладача детермінується його мотивацією до власного неперервного професійного розвитку. У процесі особистісного професіогенезу викладача відбувається формування внутрішньої та зовнішньої особистісної професійної ідентичності, формуються та удосконалюються внутрішні засоби професійної діяльності. Мотивація, як психологічний чинник, виступає засобом саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації особистості педагога. Мотивація особистості до професійної діяльності виконує спонукальну, організаційну, регуляторну та корегувальну функції. Управління мотивацією викладача закладу професійної освіти до власного професійного розвитку передбачає створення оптимальних умов для набуття та удосконалення професійно-педагогічної компетентності на основі комплексу взаємопов'язаних організаційно-педагогічних і науково-методичних заходів. Важливим є урахування індивідуальних потреб педагога, його індивідуальної освітньої траєкторії та уявлень про професійну кар'єру, а також запитів і очікувань суспільства, навчального закладу і соціальних партнерів-роботодавців. Визначено шляхи формування стійкої мотивації викладачів закладів професійної освіти до власного професійного розвитку.

Ключові слова: викладач, неперервний професійний розвиток, заклад професійної освіти, мотив, мотивація внутрішня, мотивація зовнішня.

Результати досліджень в різних фундаментальних науках підтверджують, що успішність професійної діяльності залежить не тільки від інтелектуальних та індивідуально-психологічних властивостей особистості, а й детермінується мотиваційною сферою особистості.

Так, авторитетний вчений В. М'ясищев стверджував, що результати, яких досягає людина, лише на 20-30% залежать від її інтелекту, а на 70-80% – від мотивів, які спонукають її до дії [2]. Отже, досягає більших успіхів такий фахівець, що хоче і прагне, аніж не лише може.

Отже, мотивацію ми розглядаємо, як психологічний чинник, що виступає засобом саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації особистості педагога. Практика нашої діяльності засвідчує, що лише компетентний та змотивований до власного неперервного професійного розвитку викладач професійної освіти здатний захопити учнів професією та сформувати у них свідому потребу у професійному розвитку та самореалізації.

Феномен мотиву та мотивації почали досліджувати ще стародавні філософи Аристотель, Геракліт, Демокрит, Лукрецій, Платон, Сократ [3].

Вперше слово «мотивація» (з лат. *movere* – рухаю) було використано німецьким філософом А. Шопенгауером у статті «Чотири принципи достатньої причини» (1900-1910), після чого його стали широко використовувати у психологічній літературі [3, с.65].

Теорії мотивації починають формуватися у 20-их роках ХХ століття та пов'язані з іменами психологів К. Левіна, Г. Олпорта, Г. Мюррея, які досліджували психогенні потреби особистості, що виникають в результаті виховання та навчання.

Свій внесок у дослідження мотивації здійснили А. Маслоу (ієрархчна система потреб людини: фізіологічні, безпека, соціальні, повага та самовираження, самореалізація); Д. Макклелланд (теорія трьох потреб: в успішності (мотивація досягнення), у приналежності (мотивація афіліації), у владі (мотивація влади)); Ф. Герцберг (чинники впливу і двофакторна теорія: гігієнічні чинники та мотивація); В. Врум (теорія очікування).

На даний час в зарубіжній психології налічується біля 50 теорій мотивації, що підтверджує багатоаспектність даного феномену.

Значний науковий внесок в осмислення мотивації, розкритті її понятійної основи здійснено вітчизняними та зарубіжними корифеями психології: К. Альбухановою-Славською, Б. Ананьєвим, Л. Божович, Л. Виготським, Г. Костюком, О. Леонтєвим, Р. Немовим, С. Рубінштейном та ін.

Питання формування мотивації особистості педагога досліджували науковці: формування мотивації педагогічної діяльності (І. Зязюн, Р. Гуревич, Л. Лук'янова, Н. Ничкало), розвиток педагогічної творчості (В. Моляко, Е. Помиткін, В. Рибалка), мотивація професійно-педагогічної спрямованості (С. Занюк, С. Максименко, В. Семиченко), чинники розвитку професійної кар'єри педагогічних працівників (Т. Зайчикова, Л. Карамушка, В. Лозовецька).

Незважаючи на значну увагу науковців до проблеми мотивації, питання мотивації викладачів закладів професійної освіти до неперервного професійного розвитку залишаються недостатньо дослідженими і потребують вивчення.

Психологічний тлумачний словник трактує поняття «мотив» (фр. *motif*) як спонування до діяльності, пов'язані із задоволення потреб суб'єкта. Мотивація – сукупність зовнішніх або внутрішніх умов, що викликають активність суб'єкта і визначають її спрямованість [10, с.264].

С. Гончаренко в «Українському педагогічному словнику» визначає мотив, як спонукальну причину дій і вчинків людини, а мотивацію, як систему мотивів, яка спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки. Дослідник зазначав, що мотивами можуть виступати уявлення й ідеї, почуття й переживання, що виражають матеріальні або духовні потреби людини. Одна й та сама діяльність може здійснюватися з різних мотивів [1, с.217].

В. Федоров трактує поняття «мотив» як поштовх до дії, поведінки, діяльності. Мотив – це і «хочу», і «можу», і «повинен». Це і бажання, і інтерес, і потяг, і мета, – зазначає науковець [8, с.89].

«Ключем до вирішення проблеми спонування людей до ефективної роботи, орієнтації фахівців на досягнення професійних цілей є визначення їх мотивації», – наголошує Н. Іванова [2].

В. Семиченко залежно від різновиду діяльності виділяє мотиви професійні (пов'язані з певною професійною діяль-